

Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví

www.unmz.cz

Od inovací ke standardizaci

2013-05-15

Ing. Vincent Csirik

Objasnění používaných pojmů:

Inovace: Je značně obecný termín –

- Obnovování, obnovení (právní oblast)
- Zavádění/zavedení něčeho nového (např. novinka ve výrobě, technologii..)

Unifikace: V daném případě –

- Metoda technické normalizace nahrazující větší počet existujících nebo možných variant řešení jedním (sjednocování technických vlastností výrobků, aby se jich dalo použít k různým účelům)

Standardizace:

- Uvádění, uvedení na standard (standard – běžná, ustálená míra, vzor, (v některých zemích označení tech. Normy)
- Obor zahrnující normalizaci, zkušebnictví a měření

Normalizace:

činnost, kterou se zavádějí **ustanovení** pro všeobecné a opakované použití, zaměřená na dosažení optimálního stupně uspořádání v dané souvislosti s ohledem na aktuální nebo potenciální Problémy (ČSN EN 45020)

Česká technická norma ČSN:

➤ veřejně dostupná technická norma přijatá národním normalizačním orgánem

Norma:

➤ dokument vytvořený na základě konsenzu a schválený uznaným orgánem, poskytující pro obecné a opakované používání pravidla, směrnice nebo charakteristiky činností nebo jejich výsledků a zaměřený na dosažení optimálního stupně uspořádání v dané souvislosti

POZNÁMKA Normy mají vycházet z ustálených výsledků vědy, techniky a praxe a mají být zaměřeny na podporování optimálních společenských přínosů.

Životní fáze technické normy:

- Plánování
- Tvorba
- Schvalování
- Tisk
- Distribuce
- Využívání
- Rušení

Druhy norem a podklady pro jejich tvorbu (příklad):

- **Mezinárodní normy** (IEC 60038)
- **Evropské normy** (EN 60038)
- **Národní normy ČSN** (ČSN EN 60038)
(ČSN 33 0120)
- **Normy organizací** (PNE, TNŽ)

PODKLADY PRO TVORBU
ELEKTROTECHNICKÝCH NOREM

IEC

EN,HD
jiné

ČSN

IEC Mezinárodní norma -Publikace-Zpráva.

EN Evropská norma (CEN, CENELEC, ETSI).

HD Harmonizační dokument (CEN, CENELEC, ETSI).

ČSN Česká technická norma.

Jiné Jiné normativní dokumenty (požadavky technické veřejnosti).

**Tvorba elektrotechnických norem
probíhá v následujících organizacích:**

Pozn. Současně probíhá i tvorba čistých
ČSN (*nepřejímajících mezinárodní ani
evropské normy*)

Mezinárodní elektrotechnická komise (IEC)

IEC - Mezinárodní elektrotechnická komise se sídlem v Ženevě; byla založena v roce 1906.

IEC je světovou organizací, která vypracovává a publikuje:

- IEC** – mezinárodní normy;
- TS** – technické specifikace;
- TR** – technické zprávy;

Evropský výbor pro normalizaci v elektrotechnice (CENELEC)

CENELEC - se sídlem v Bruselu byl založen v roce 1973. CENELEC je nezisková organizace, registrovaná podle belgických zákonů.

CENELEC (CLC) vydává:

EN - evropské normy,

HD - harmonizační dokumenty,

TS - technické specifikace,

TR - technické zprávy .

Evropský ústav pro telekomunikační normy (ETSI)

Evropský ústav pro telekomunikační normy (ETSI) se sídlem v Sophia Antipolis (Francie) byl založen v roce 1988. ETSI je neziskovou organizací, jejímž posláním je vypracovávat :

- ETSI EN** (evropské normy ETSI),
- ETSI ES** (normy ETSI) * ,
- ETSI TS** (technické specifikace ETSI) * ,
- ETSI TR** (technické zprávy a pokyny ETSI) * ,
- ETSI EG** (v oblasti telekomunikací a elektronických komunikací) * .

* Tyto dokumenty nižší úrovně se do ČSN zpravidla nezavádějí.

Mezinárodní normy a evropské normy se zavádějí do národní normalizační soustavy ČSN takto:

- převzetí překladem;***
- převzetím originálu;***
- Schválením evropské normy oznámením ve Věstníku ÚNMZ.***

Při určení způsobu zavedení je rozhodující stanovisko **ÚSÚ** (Ústřední správní úřad) a **TNK** (Technická normalizační komise).

Norma ---ČSN

Norma (*standard*)

dokument vytvořený na základě konsenzu a schválený uznaným orgánem, poskytující pro obecné a opakované používání pravidla, směrnice nebo charakteristiky činností nebo jejich výsledků a zaměřený na dosažení optimálního stupně uspořádání v dané souvislosti

Pozn. Normy mají vycházet z ustálených výsledků vědy, techniky a praxe a mají být zaměřeny na podporování optimálních společenských přínosů.

česká technická norma

(Czech standard) **ČSN**

veřejně dostupná technická norma přijatá
národním normalizačním orgánem

Viz MPN 1:2011 Metodické pokyny pro
normalizaci

Informace o distribuci norem lze získat na
webových stránkách ÚNMZ

(www.unmz.cz)

Normy organizací (např.):

- PNE Podnikové normy energetiky
- TNŽ Technické normy Železnic

Pozn. Normy PNE schválené v roce 2012 budou uveřejněny v plném znění na www.csres.cz a také na portálu mojeEnergie (www.mojeenergie.cz).

Plánování technické normalizace

➤ **Webové stránky ÚNMZ:**

(Pokyny pro sestavování plánu technické normalizace na rok 2013)

➤ **CTN Centra technické normalizace**

➤ **ÚSÚ Ústřední správní úřad**

➤ **TNK Technická normalizační komise**

www.unmz.cz

Význam normalizačního řízení

- Připomínkové řízení může zásadním způsobem ovlivnit úroveň nové ČSN, která je výsledkem konsensu účastníků normalizačního (připomínkového) řízení.
- Norma je veřejně dostupný dokument, to znamená, že je přístupná ve všech fázích vzniku a používání v praxi. Dále je to dokument založený na souhlasu všech zúčastněných stran se zásadními otázkami řešení.

Účastníci normalizačního řízení

Projednání návrhu ČSN se může zúčastnit každý, kdo se ve lhůtě stanovené ve zveřejněném oznámení (ve Věstníku ÚNMZ) o zahájení zpracování návrhu přihlásí zpracovateli uvedeném v tomto oznámení, nebo s každým, kdo zašle své stanovisko ke zveřejněnému návrhu normy ve lhůtě stanovené v oznámení o jeho zveřejnění.

Zapojení uživatelů norem do normalizačního řízení

- Při projednávání návrhu mezinárodní normy
- Při projednávání návrhu evropské normy
- Při projednávání návrhu ČSN

Platnost , účinnost a závaznost ČSN

- **Platnost ČSN:** Vyhlášením ve Věstníku ÚNMZ
- **Účinnost ČSN:** Následující měsíc po vyhlášení ve Věstníku ÚNMZ
- **Závaznost ČSN:** viz nálezný ústavního soudu

Nález Ústavního soudu ze dne 26. května 2009 ve věci návrhu na zrušení vyhlášky č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb a alternativního návrhu na zrušení některých ustanovení vyhlášky č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb (**Sbírka zákonů č. 241 / 2009**), ve kterém se mimo jiné uvádí:

„České technické normy nejsou obecně závazné. Technické normy jsou považovány za kvalifikovaná doporučení (nikoliv příkazy) a jejich používání je nezávazné, jen dobrovolné.

Existuje však celá řada případů, kdy je dodržení požadavků konkrétních českých technických norem vyžadováno zákonem nebo vyhláškou.

Povinnost postupovat při určité činnosti v souladu s českými technickými normami může vzniknout především na základě ustanovení právního předpisu, které stanoví, že ve vztazích upravených tímto právním předpisem je nutno dodržovat české technické normy.

V těchto případech již lze o určité závaznosti těchto norem hovořit.

Technické normy tedy nejsou obecně závazné, v určitých případech se však stanou obecně závaznými, pokud na ně konkrétní právní předpis výslovně odkáže."

Hlavní motto pro využití ČSN

„Norma zavazuje, ale i chrání“.

V současnosti jsou sice ČSN obecně nezávazné, avšak mnoho legislativních předpisů se na ně odvolává formou odkazu na „normativní hodnoty“.

Legislativní předpisy a technické normy:

Hierarchie předpisů důležitá pro elektrotechniku:

1. Legislativní předpisy
  - a) Zákony
  - b) Vyhlášky
  - c) Nařízení vlády
2. ČSN
3. TNI (může komentovat ČSN, **ale v určitých případech i ČSN suplovat**),
4. PN, (například PNE, TNŽ)

Kde hledat legislativní předpisy ?

1. **Klasicky** – v listinné formě

2. **Na internetu:**

a) platná znění legislativních předpisů na webové adrese: www.gov.cz (výhoda možnost přenosu textu k citaci);

b) odpovědi na otázky k zákonům a vyhláškám jsou na webových stránkách ministerstev, pod které příslušný legislativní předpis patří – např. stavební zákon a navazující vyhlášky – MMR: www.mmr.cz .

Metodické pokyny pro normalizaci

- MPN 1:2011 Stavba, členění a úprava českých technických norem
- MPN 2:2010 Spolupráce s ISO a IEC v oblasti technické normalizace
- MPN 3:2010 Spolupráce s CEN a CENELEC v oblasti technické normalizace

Prověrka, revize a rušení norem

- Prověrka: evropských norem, mezinárodních norem a ČSN
- Revize: evropských norem, mezinárodních norem a ČSN
- Rušení: evropských norem, mezinárodních norem a ČSN

Několik užitečných informací z oblasti technické normalizace:

- Rozhodnutím č. 50/2008 ministra průmyslu a obchodu ze dne 18.3.2008 byl ke dni 31.12.2008 Český normalizační institut zrušen.
- Ve smyslu zákona č. 22/1997 Sb. ve znění pozdějších předpisů byly převedeny činnosti tvorby a vydávání českých technických norem (ČSN) na Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví.

- **Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (ÚNMZ)** byl zřízen zákonem České národní rady č. 20/1993 Sb. o zabezpečení výkonu státní správy v oblasti technické normalizace, metrologie a státního zkušebnictví.
- **ÚNMZ je organizační složkou státu v resortu Ministerstva průmyslu a obchodu ČR.**

➤ **Oblast normalizace nyní zajišťuje v ÚNMZ odbor technické normalizace.**

Odbor technické normalizace odpovídá za

- tvorbu,
- vydávání,
- řádnou distribuci

českých technických norem v souladu se zákonem č. 22/1997 Sb., v platném znění

➤ **Oblast elektrotechniky je zajišťována oddělením elektrotechniky**

- ÚNMZ v souladu se záměrem zefektivnění normalizačních činností vytváří síť spolupracujících subjektů, tzv. **Center technické normalizace (CTN)**.
- Prvořadou povinností těchto center je **zajišťování normalizačních činností** v celém procesu tvorby technické normy, tj. **od účasti na tvorbě normy** od etapy schváleného projektu v rámci mezinárodních a evropských normalizačních organizací až **po zpracování textu normy** při jejím přejímání do soustavy českých technických norem, ale i tvorba původních českých technických norem.

- **Tato CTN musí samozřejmě disponovat** kvalifikovaným zpracovatelským zázemím ve svěřených oborech.
- **Na webových stránkách ÚNMZ** (www.unmz.cz) jsou v přílohách obsaženy dokumenty, které specifikují statut CTN, rámec smluvního vztahu s národním normalizačním orgánem (NNO) a smluvní podmínky plnění úkolů tvorby norem.

Rozborový úkol (RU/0001/11)

„Analýza předpisových norem (pravidel pro elektrotechniku) a jejich návaznost na technické předpisy – Současný stav a výhled

Rozborový úkol je v současné době ve schvalovacím řízení v ÚNMZ. Ovlivní další vývoj v oblasti předpisových norem a poslouží při zařazování revize stávajících čistých ČSN do PTN.

Bude též podkladem při rozhodování o zrušení zastaralých a nepotřebných ČSN.

Rozborový úkol RU/0001/11 mimo jiné obsahuje:

- seznam ČSN navržených k revizi;
- seznam ČSN navržených ke zrušení;
- seznam ČSN s udáním příští prověrky;
- návaznost čistých ČSN na legislativu;
- návrhy pro další období (10 let).

Důležitá je např. kapitola rozborového úkolu, která obsahuje:

Doporučení pro ÚNMZ k dalšímu směřování národního systému elektrotechnických předpisových norem (pravidel pro elektrotechniku).

Děkuji za pozornost

Ing. Vincent Csirik

2013-05-15